

Yli-insinööri Jaana Rajakko

Sisäministeriön asetus palovaroittimista

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Pelastuslain (379/2011) 17 §:ssä säädetään asuntojen, majoitustilojen sekä hoitolaitoksien ja palvelu- ja tukiasumisen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteesta. Pelastuslain muutoksella (436/2023) asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteet siirrettiin asukkaalta rakennuksen omistajalle. Majoitustilojen ja hoitolaitoksien osalta palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteet säilyivät toiminnanharjoittajalla. Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteisiin tehdyt pelastuslain muutokset tulevat voimaan siirtymäajan jälkeen 1.1.2026 alkaen.

Pelastuslakiin tehtyjen muutosten tavoitteena on palovaroittimia koskevien velvoitteiden aiempaa parempi toteutuminen ja sääntelyn selkeyttäminen. Pelastuslain muutosten valmistelun yhteydessä arvioitiin, että palovaroittimien vähimmäismäärän lisäämisen sijasta tehokkaampi keino edistää asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen toteutumista on säätää velvoite asukkaan sijasta rakennuksen omistajalle. Pelastuslain palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen toteutumista on kuvattu pelastuslain muutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 184/2022 vp) kohdassa 2.2.1 sivuilla 8–10.

Pelastuslain palovaroittimia koskevat muutokset koskevat kaikkia asuntoja riippumatta asumismuodosta (omistus, vuokra, asumisoikeus) tai rakennuksen rakentamisajankohdasta. Pelastuslaissa rakennusten palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteella tarkoitetaan peruspalovaroitinta, joko paristokäyttöistä tai sähköverkkoon kytkettävää.

Palovaroittimien riittävästä määrästä, asianmukaisesta sijoittamisesta ja toimintakunnossa pitämisestä on annettu tarkemmat säännökset 1.1.2010 voimaan tulleella sisäasiainministeriön asetuksella (239/2009). Asetus on annettu kumotun pelastuslain (468/2003) nojalla ja asetus on jätetty voimaan nykyisen pelastuslain siirtymäsäännöksellä. Asetus on tarpeen uusien vastaamaan pelastuslakiin tehtyjä muutoksia.

Pelastuslain 17 §:n 5 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palovaroittimien ja muiden laitteiden määrästä, sijoittamisesta sekä toiminnasta. Asetuksessa säädettäisiin nykyistä vastaavasti asunnon pinta-alaan ja kerrokseen perustuvasta palovaroittimien vähimmäislukumäärästä. Lisäksi asetuksessa tarkennettaisiin palovaroittimien sijoittamista huoneessa. Majoitustiloissa ja pelastuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa edellytettäisiin nykyistä vastaavasti, että hälytys on tarvittaessa voitava antaa muutenkin kuin äänimerkillä.

Palovaroittimien kunnossapidosta säädetään pelastuslain 17 §:n 2 momentissa. Pelastuslain 17 §:n 5 momentin asetuksenantovaltuus ei sisällä tarkempien säännösten antamista palovaroittimien

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

kunnossapidosta. Palovaroittimien kunnossapitovelvoitetta on kuvattu tarkemmin muistion kohdassa 3.2.

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026 yhtä aikaa pelastuslakiin tehtyjen muutosten kanssa. Ehdotetulla asetuksella korvattaisiin nykyinen sisäasiainministeriön asetus palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä. Asetuksen valmistelussa on tehty yhteistyötä ympäristöministeriön kanssa sekä hyödynnetty pelastuslain palovaroittimia koskevien muutosten toimeenpanon tukemiseksi eri tahojen valmistelemia aineistoja.

Asetusluonnos oli lausunnolla 29.8.–14.10.2024. Lausuntokierros toteutettiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntopalautetta on kuvattu tarkemmin kohdassa 5.

Asetuksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [SM011:00/2024](#).

Asetusluonnoksesta on tehty teknisten määräysten ilmoitusmenettelyä koskevan direktiivin (EU) 2015/1535 edellyttämä ilmoitus Euroopan komissiolle (2024/0474/FI). Ilmoituksen kolmen kuukauden odotusaika päättyi 29.11.2024.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Palovaroittimia koskeva sääntely Suomessa

Palovaroittimista säädetään pelastuslain 17 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan rakennuksen omistaja on velvollinen huolehtimaan, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia. Pykälän 2 momentin mukaan rakennuksen omistaja on velvollinen huolehtimaan, että palovaroittimet pidetään toimintakunnossa. Pykälän 2 momentissa säädetään myös, että asukkaan tehtävänä on ilmoittaa viipymättä rakennuksen omistajalle palovaroittimien vioista. Majoitustilojen ja hoitolaitoksien palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoite säädetään 3 momentissa toiminnanharjoittajalle. Pykälän 4 momentissa säädetään rakennuksen omistajan oikeudesta päästä huoneistoon palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen toteuttamiseksi.

Pelastuslaissa rakennuksen ja tilojen käyttötarkoitusta kuvaavilla käsitteillä tarkoitetaan samaa kuin rakentamisen sääntelyssä. Käyttötarkoitukset on määritelty rakennusten paloturvallisuudesta annetussa ympäristöministeriön asetuksessa (848/2017, rakennusten paloturvallisuusasetus). Rakennusten paloturvallisuusasetuksen 5 §:n 2 mom. 1 kohdan mukaan asunnoilla tarkoitetaan asumiseen käytettäviä tiloja kuten asuinhuoneistoja ja vapaa-ajan asuntoja. Ja asetuksen 5 §:n 2 mom. 2 kohdan mukaan majoitustiloilla tarkoitetaan hotelleja, lomakoteja ja asuntoloita, jotka yleensä ovat ympärivuorokautisessa käytössä ja joissa ei ole hoidettavia tai eristettyjä henkilöitä. Hoitolaitosten osalta palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteet koskevat niitä kohteita, joissa on pelastuslain mukaan laadittava poistumisturvallisuusselvitys. Pelastuslain 17 §:n palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteet eivät siis koske esimerkiksi asuntovaunuja, telttoja ja rakennelmia.

Palovaroittimista säädetään myös rakennusten paloturvallisuusasetuksen 38 §:ssä. Uudisrakentamisessa asuntoihin on 1.2.2009 lähtien edellytetty sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia. Rakentamisen lupamenettelyssä on tapauskohtaisesti voitu edellyttää sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia jo tätä aiemmin esimerkiksi korkeissa asuinrakennuksissa tai puukerrostaloissa. Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien vähimmäismäärä asunnoissa on määrittynyt sisäasiainministeriön asetuksen tai sitä edeltäneen määräyksen (Sisäasiainministeriön määräys palovaroittimen teknisistä ominaisuuksista ja sijoituksesta, Dnro SM-1999-00256/Tu-33, Sarja A:59) mukaisesti.

Pelastuslain 17 §:n 1 momentin mukaan palovaroittimen tulee havaita alkava tulipalo ja varoittaa asunnossa olevia mahdollisimman aikaisin. Palovaroitin on laite, joka reagoi savuun ja varoittaa savusta äänimerkillä. Pelastuslain palovaroittimien hankintavelvoite kattaa perustasoisen

palovaroittimen. Palovaroittimet ovat joko perinteisiä paristokäyttöisiä palovaroittimia tai rakennuksen sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia. Pelastuslaissa ei edellytetä palovaroittimien kytkemistä sähköverkkoon, asunnon palovaroittimien liittämistä yhteen tai palovaroittimien etäluettavuutta eikä myöskään palovaroittimien asentamista asuntojen lisäksi esimerkiksi kerrostalon yhteisiin tiloihin.

Pelastuslain palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitetta on tarkennettu sisäasiainministeriön asetuksella palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta. Asetuksen mukaan palovaroittimia tulee olla vähintään yksi asunnon jokaisen kerroksen tai tason alkavaa 60 m² kohden. Majoitustilan ja hoitolaitoksen jokaisessa majoitushuoneessa on oltava vähintään yksi palovaroitin. Lisäksi majoitushuoneita sisältävän palo-osaston yleisissä tiloissa on oltava vähintään yksi palovaroitin kerroksen jokaista alkavaa 60 m² kohden. Palovaroitin on sijoitettava niin, että se reagoi tulipalosta aiheutuvaan savuun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Pinta-alan lisäksi palovaroittimien määrässä ja sijoittamisessa on huomioitava suojattavan tilan muoto, ja syttymisvaaraa aiheuttavat toiminnot sekä hälytysäänen kuuluvuus. Asetuksella on lisäksi tarkennettu pelastuslain 12 §:ssä säädettyä palonilmaisulaitteiden kunnossapitovelvoitetta säätämällä palovaroittimen säännöllisestä testaamisesta.

Palovaroittimen hälytys perustuu ääneen. Palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta annetun asetuksen mukaan palovaroittimen hälytysäänen tulee kuulua asunnon kaikkiin osiin, joissa normaalisti oleskellaan. Vaatimus on yhtäältä ohjannut palovaroittimien tarkoituksenmukaista sijoittamista ja toisaalta myös palovaroittimien riittävää määrää. Lisäksi asetuksen mukaan hälytys on tarvittaessa annettava muutenkin kuin äänimerkillä. Tällä on erityisesti tarkoitettu erityisryhmien asumista pelastuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa. Tavallisissa asunnoissa asukas on voinut itse hankkia tai hänelle on voitu myöntää yksilöllisen arvioinnin perusteella apuvälineenä joko erikoistoimisia palovaroittimia tai palovaroittimiin liitettäviä lisälaitteita kuten tärinä- ja vilkkuhälytymiä.

Tuotteina palovaroittimet kuuluvat rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien sääntöjen yhdenmukaistamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/3110 (rakennustuoteasetus) soveltamisalaan. Rakennustuoteasetuksen mukaan palovaroittimien tulee olla yhdenmukaistetun palovaroitinstandardin SFS-EN 14604:2008 (Palovaroittimet) mukaisia. Palovaroitinstandardin tuotevaatimukset sisältävät vaatimukset muun muassa palovaroittimen savuherkkyydelle ja hälytysäänen äänenvoimakkuudelle.

Eräistä paloturvallisuuslaitteista annetussa laissa (191/2024, paloturvallisuuslaitelaki) säädetään, että palovaroittimen mukana on toimitettava tarpeelliset tiedot tuotteen asianmukaista ja turvallista asentamista, käyttöä ja huoltoa varten. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi puuttua palovaroittimien markkinavalvonnassa ohjeiden sisältöpuutteisiin ja palovaroittimeen kiinnitettäviin merkintöihin.

Pelastusviranomainen valvoo palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen toteutumista. Pelastusviranomaisen valvonnasta säädetään pelastuslaissa.

3.2 Palovaroittimien kunnossapito

Muutetussa pelastuslain 17 §:n 2 momentissa on tarkennettu pelastuslain 12 §:ssä säädettyä yleistä kunnossapitovelvoitetta palovaroittimien osalta. Pelastuslain 17 §:n säännöskohtaisten perustelujen (HE 184/2022 vp, kohta 7.1 sivulla 39) mukaan palovaroittimen toimintakunnossa pitäminen tarkoittaa käytännössä palovaroittimen pariston vaihtamista sekä palovaroittimen uusimista, kun tuotteen käyttöikä päättyy tai jos se vikaantuu. Palovaroittimet on pidettävä aina toimintakunnossa, joten pariston loppuessa tai palovaroittimen vikaantuessa korjaavat toimet on tehtävä viipymättä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että paristojen vaihto on tarkoituksenmukaista tehdä säännöllisesti ja palovaroittimien uusiminen suunnitellusti. Palovaroittimien kunnossapitovelvoitteen toteuttamiseksi ei edellytetä, että rakennuksen omistaja testaa palovaroittimia säännöllisesti. Pelastuslain muutoksen valmistelussa katsottiin, ettei palovaroittimen testaaminen eli palovaroittimen testinapista painaminen ole kunnossapitoa, vaan lähinnä laitteen toimintakunnon havainnointia.

Pelastuslain mukaan asukkaan tehtävänä on ilmoittaa viipymättä rakennuksen omistajalle eli esimerkiksi taloyhtiölle palovaroittimien vioista kuten palovaroittimen pariston loppumisesta tai laitteen vikaantumisesta. Asukkaan on hyvä testata palovaroittimen toiminta säännöllisesti, sillä testaaminen on yksi tapa havaita palovaroittimen vikaantuminen ja asukkaan keino varmistaa, että

oman asunnon palovaroitin on toimintakuntoinen. Pelastuslaki ei velvoita myöskään asukasta testaamaan palovaroittimien toimintakuntoa säännöllisesti.

3.3 Muiden maiden palovaroittimia koskevia kansallisia sääntelyratkaisuja

Palovaroittimien asentamisesta asuntoihin säädetään Euroopassa kansallisesti, jolloin sääntelyn toteuttamistapa ja yksityiskohdat vaihtelevat maittain. Asuntojen palovaroittimista on useissa maissa säädetty rakentamisen säädöksissä, jolloin vaatimukset koskevat vain uudisrakentamista kuten esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on palovaroittimia edellytetty Suomeen tapaan jo olemassa oleviin asuntoihin esimerkiksi Ranskassa, Isossa-Britanniassa sekä Alankomaissa ja Belgiassa.

Suomessa asuntojen palovaroitinvaatimus säädettiin paljolti Norjan kokemusten perusteella vuonna 1999. Norjassa palovaroittimet ovat olleet pakollisia kaikissa asunnoissa vuodesta 1991 lähtien. Nykyisin palovaroitinvaatimus on kuten meilläkin sekä rakentamismääräyksissä (Byggteknisk forskrift (TEK17), § 11-12) että pelastuslakia vastaavassa sääntelyssä (Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, LOV-2002-06-14-20). Pelastuslakia vastaavan lain nojalla annettu määräyksen (Forskrift om brannforebygging, FOR-2015-12-17-1710, § 7) mukaan asuinrakennuksen ja vapaa-ajan asuinrakennuksen omistajan on huolehdittava, että rakennuksessa on paloilmoitin tai riittävä määrä palovaroittimia. Palonilmaisimia tai palovaroittimia on oltava vähintään yksi jokaisessa asunnon kerroksessa, ja niiden on katettava keittiö, olohuone, makuuhuoneiden edusta ja teknisten tilojen edusta. Hälytysääni on voitava kuulla selvästi oleskelutiloissa ja makuuhuoneissa, silloinkin kun huoneiden ovet ovat kiinni. Määräyksen soveltamisohjeessa on tarkennettu, että näissä huoneissa palovaroittimen äänenvoimakkuuden tulisi olla vähintään 60 dB (Veiledning til forskrift om brannforebygging, Direktoratet for samfunnssikkerhet og bereds-kap, 2020).

Ruotsissa rakentamisen sääntelyssä on edellytetty palovaroittimia kaikkiin uusiin asuntoihin vuodesta 1999 lähtien. Olemassa olevien asuntojen palovaroittimista on Valtion valmiusviraston yleinen ohje (SRVFS 2007:1 Allmänna råd och kommentarer om brandvarnare i bostäder), joka on annettu Suomen pelastuslakia vastaavan lain (Lag om skydd mot olyckor, 2003:778) nojalla. Ohjeen mukaan jokaisessa asuinhuoneistossa tulee olla vähintään yksi palovaroitin asunnon jokaisessa kerroksessa. Uusitut rakennusten paloturvallisuusmääräykset (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader, BFS 2024:7) tulevat voimaan 1.7.2025, ja niissä on uudisrakentamiseen aiempaa tarkemmat vaatimukset palovaroittimen sijoittamiselle. Uudet vaatimukset vastaavat Valmiusviraston ohjeistusta. Määräyksen 35 §:n mukaan palovaroittimet on asennettava asunnon jokaiseen kerrokseen niin, että palovaroitin kattaa enintään 60 m². Lisäksi palovaroitin on sijoitettava kattoon vähintään 0,5 metrin etäisyydelle seinistä, jokaiseen nukkumiseen tarkoitettuun huoneeseen tai sen ulkopuolelle sekä suoraan toiselle tasolle johtavien portaiden yläpuolelle. Määräysten perustelumuiotissa todetaan, että suhteellisen yksityiskohtainen sääntely on tarpeen, jotta palovaroittimet vastaisivat tarkoitustaan mahdollisimman aikaisesta varoituksesta.

3.4 Keskeiset ehdotukset

Sisäasiainministeriön asetus palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta on tarpeen uusia vastaamaan pelastuslakiin tehtyjä muutoksia. Esetyn asetuksen tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa palovaroittimien vähimmäismäärää koskevaa sääntelyä nykyisestä. Palovaroittimien osalta on katsottu, ettei velvoitteiden toteuttamiseen riitä pelkästään alan ohjeet ja suositukset, vaan palovaroittimien määrästä ja sijoittamisesta on edelleen tarpeen säätää vähimmäisvaatimukset.

Palovaroittimen toiminnallisesta vaatimuksesta havaita alkava tulipalo ja varoittaa asunnossa olevia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa säädetään pelastuslain 17 §:n 1 momentissa. Toiminnalliset vaatimukset koskevat myös majoitustiloja ja hoitolaitoksia sekä palvelu- ja tukiasumista eli pelastuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kohteita.

Palovaroittimien riittävästä vähimmäismäärästä säädettäisiin nykyiseen tapaan. Mitoittavana tekijänä olisi yksi palovaroitin kunkin asunnon kerroksen 60 m² kohden. Pinta-alan perustuvan mitoituksen on katsottu olevan yksinkertainen ja selkeä tapa määrittää vähimmäismäärää.

Majoitustilojen, hoitolaitoksien ja palvelu- ja tukiasumisen osalta palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteet on pelastuslaissa säädetty nykyiseen tapaan toiminnanharjoittajalle, joten näiden tilojen osalta palovaroittimien vähimmäismäärän määrittäminen säilyisi ennallaan.

Asetuksessa säädettäisiin palovaroittimien sijoittamista koskevia vaatimuksia. Palovaroittimen sijoittamisessa olisi huomioitava huonetilan muoto ja ilmanvaihto sekä palovaroittimen hälytysäänen kuuluvuus. Palovaroitin olisi asennettava huoneen kattoon aina, kun asennustapa olisi mahdollinen tuotteen ominaisuudet huomioiden.

Asetuksessa säädettäisiin informatiivisesti, että asunnossa voisi olla rakennuksen omistajan asentamien rakennuksen palovaroittimien lisäksi myös asukkaan hankkimia hälytysäänen kuulumista varmentavia lisälaitteita ja apuvälineitä tai erikoistoimisia palovaroittimia. Pelastuslain 18 §:n 1 momentin mukaisissa hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa hälytys olisi nykyiseen tapaan annettava tarvittaessa myös muulla tavalla kuin äänimerkillä. Asetuksessa tarkennettaisiin, että liikkumis- ja toimintaesteisille henkilöille tarkoitetuissa majoitushuoneissa palovaroittimien hälytys olisi annettava äänimerkin lisäksi myös muulla tavalla.

Jos asunnossa on sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet, koskisivat asetuksen vähimmäisvaatimukset myös niitä. Jos palovaroittimen sijasta käytetään paloilmoitinta tai muuta paloilmalaisulaitetta, olisi nykyiseen tapaan huolehdittava vähintään palovaroittimilta edellytetyn turvallisuustason täyttymisestä.

Uusitus pelastuslain 17 §:n 2 momentissa säädetään palovaroittimien kunnossapidosta. Asetuksella ei enää säädettäisi kunnossapidosta pelastuslaissa säädettyä yksityiskohtaisemmin.

4 Pääasialliset vaikutukset

Pelastuslakiin tehtyjen palovaroittimia koskevien muutosten tavoitteena on palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteiden nykyistä parempi toteutuminen. Muutosten on arvioitu lisäävän palovaroittimien toimintavarmuutta, kun rakennuksen omistaja vastaa niistä asukkaan sijasta. Pelastuslain palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen toteutumista on kuvattu ja muutoksen vaikutuksia on arvioitu pelastuslain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 184/2022 vp) kohdassa 4.2.1.1 sivuilla 21–22. Pelastuslain muutoksen vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana oli, että palovaroittimien toimintavarmuuden lisääntyessä asuntojen palovaroittimien vähimmäislukumäärää ei ole tarve lisätä uudella sääntelyllä. Tästä syystä pelastuslain muutoksella ei arvioitu olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Asetus esitetään tulemaan voimaan 1.1.2026 yhtä aikaa pelastuslain muutosten kanssa. Asetus olisi kuitenkin tarpeen antaa mahdollisimman pian, jotta uusittu sääntely voidaan ottaa huomioon jo pelastuslain muutosten siirtymäaikana. Rakennusten omistajat suunnittelevat ja toteuttavat jo käytännön toimia kuten kartoittavat asuntojen olemassa olevia palovaroittimia ja asentavat uusia palovaroittimia. Monissa tapauksissa rakennuksen omistaja ottaa vastuun asuntojen palovaroittimista itselleen siinä vaiheessa, kun asuntoihin on esimerkiksi asennettu uudet palovaroittimet.

Hallitusohjelmassa on tavoitteena keventää ja sujuvoittaa rakentamisen sääntelyä, jotta rakentamisen ja asumisen kustannusten kasvua saadaan hillittyä (hallitusohjelman kohta 6.5). Asuntojen palovaroittimien lukumäärästä säädettäisiin voimassa olevaa asetusta vastaavasti kerros- ja pinta-alaperusteisesti. Muilta osin sääntelyä selkeytettäisiin ja yksinkertaistettaisiin nykyisestä.

Pelastuslaitokset ja pelastusalan järjestöt suosittelevat, että palovaroittimet asennettaisiin asunnon jokaiseen makuuhuoneeseen, olohuoneeseen ja poistumisreitille eli käytännössä eteiseen. Usea taho on esittänyt, että nämä suositukset tulisi säätää vähimmäisvaatimukseksi. Pelastuslain muutoksen vaikutusten arviointi tehtiin nykyisten vähimmäisvaatimusten perusteella. Jos palovaroittimien määrän vähimmäisvaatimus muutettaisiin huonetiloihin perustuvaksi vaatimukseksi, lisäisi se merkittävästi rakennusten omistajille kohdentuvia kustannuksia.

Asetuksen mukaan yksittäinen palovaroitin olisi asennettava huoneen kattoon ja vähintään puolen metrin etäisyydelle savun leviämiseen vaikuttavista esteistä. Palovaroittimen sijoittamista koskevat tarkennukset olisivat sääntelyä täsmentäviä. Vaatimuksen arvioidaan selkeyttävän palovaroittimien asentamiskäytäntöjä ja varmistavan palovaroittimien tarkoituksenmukaista asentamista.

Kattokiinnityksen ensisijaisuus vaikuttaa palovaroittimien asentamispalveluja tekevien yritysten asennusmenetelmiin ja vaatimuksella saattaa olla kustannuksia nostavia vaikutuksia. Vaikutusten ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä, sillä valtaosa palovaroittimista asennetaan jo tälläkin hetkellä kattoon. Huomion kiinnittäminen palovaroittimien mukana toimitettavien ohjeiden kirjauksiin, saattaa vaikuttaa positiivisesti palovaroittimien asennusohjeiden laatuun.

Pelastuslaissa ei edellytetä asunnon palovaroittimien kytkemistä sähköverkkoon. Rakennuksen rakennusluvassa tai nykyisessä rakentamisluvassa edellytetyjä sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia ei voi korvata paristopalovaroittimilla. Jos kuitenkin asunnossa on liian vähän sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia, palovaroittimien vähimmäismäärää koskevan vaatimuksen voi täyttää täydentämällä rakennuksen lupavaiheessa määritettyjä sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia joko uusilla sähköverkkoon kytketyillä palovaroittimilla tai paristopalovaroittimilla.

Ehdotetulla asetuksella säilytettäisiin nykyistä vastaavat vaatimukset tilanteissa, joissa palovaroittimen sijasta käytettäisiin paloilmoitinta tai muuta palonilmaisulaitetta. Jos esimerkiksi majoitustilaan tai hoitolaitokseen asennetaan paloilmoitin, ei näihin tiloihin tarvitsisi asentaa lisäksi palovaroittimia. Säännöksen uudelleenmuotoilun arvioidaan selkeyttävän mahdollisia epäselvyyksiä eri säädösten ja suunnitteluohjeiden yhtäaikaisessa soveltamisessa.

Eri toimijat ovat laatineet yksityiskohtaisempaa ohjeistusta ja suosituksia palovaroittimien määrään ja sijoittamiseen, sekä miten huonetilojen muodot ja toiminnot olisi hyvä huomioida palovaroittimen paikkaa valitessa.

5 Lausuntopalaute

Asetusluonnos oli lausunnolla 29.8.–14.10.2024 lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Asetusluonnoksesta annettiin 29 lausuntoa. Palovaroitinasetusluonnoksesta lausuiivat Kuluttajaliitto ry, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry, Kuurojen Liitto ry, Suomen Palopäälystöliitto ry, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Pelastuslaitosten kumppanuusverkostoa edustava Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Nuohousalan Keskusliitto ry, Satakunnan pelastuslaitos, Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK, Päijät-Hämeen pelastuslaitos, Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos, Varsinais-Suomen pelastuslaitos, Onnettomuustutkintakeskus, Finanssiala ry, Suomen Omakotiliitto ry, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, Kanta-Hämeen pelastuslaitos, Safetum Oy, Suomen Paloinsinööriyhdistys, Suomen Kiinteistöliitto ry, Vammaisfoorumi ry, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry, Turvata Oy Ab, Pirkanmaan hyvinvointialueen pelastuspalvelut, Etelä-Karjalan pelastuslaitos ja Integral Oy sekä yksi yksityishenkilö.

Lausuntopalaute oli osittain ristiriitaista, sillä osa lausujista piti asetusluonnosta perusteltuna ja selkeänä, osa taas esitti vaatimusten tiukentamista tai käytännössä nykyisen asetuksen säilyttämistä. Lausuntopalautteessa korostui asuntojen palovaroittimien vähimmäismäärän määrittäminen sekä hälytysäänen kuuluvuus, erityisesti kuulovammaisten hälyttämiseen liittyvät seikat. Lähtökohtaisesti kaikki lausunnonantajat kannattivat palovaroittimien sijoittamisen sääntelyn tarkentamista. Lisäksi esitettiin palovaroittimen korvaavan muun laitteen sääntelyn tarkentamista. Lisäksi muutama lausuja esitti palovaroittimien kunnossapitovaatimusten tiukentamista.

Asuntojen palovaroittimien vähimmäismäärän osalta usea lausunnonantaja esitti vaatimustason tiukentamista vastaamaan pelastusalan suositustasoa eli palovaroittimien asentamista asunnon jokaiseen asuinhuoneeseen. Lisäksi yksi lausuja esitti, että pinta-alan perustuvan mitoituksen sijasta palovaroittimien riittävä määrä asunnossa tulisi aina määrittää joustavasti tilojen muodon ja syttymisvaaraa aiheuttavien toimintojen perusteella. Lausuja katsoi vaatimuksen yhdestä palovaroitimesta jokaista alkavaa 60 neliömetriä kohden liian rajoittavaksi ja paloturvallisuutta heikentäväksi. Usea lausunnonantaja katsoi, että esitetyllä asetuksella kevennetään liiaksi asuntojen palovaroittimia koskevaa sääntelyä ilman hälytysäänen erillistä kuuluvuusvaatimusta.

Lausuntopalautteen perusteella perusteluja on täydennetty. Asetusluonnosta muutettaisiin seuraavasti:

- lisätään 1 §:ään uusi momentti, jonka mukaan asunnossa voi olla myös asukkaan hankkimia palovaroittimia tai palovaroitimeen liitettäviä lisälaitteita tai apuvälineitä
- täsmennetään 2 §:n 1 momentissa, että hoitolaitoksella tarkoitetaan pelastuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kohteita
- lisätään 2 §:ään hoitolaitoksia ja majoitustiloja koskevat vaatimukset hälytyksen antamisesta muutenkin kuin äänimerkillä
- lisätään 3 §:ään uusi momentti palovaroittimen sijoittamisessa huomioitavista seikoista kuten huonetilan muoto, ilmanvaihto ja hälytysäänen kuuluvuus
- täsmennetään 3 §:ssä, että palovaroittimen asentaminen kattoon on pääsääntö
- tarkistetaan 4 §:ssä ilmaisu, mitä tarkoitetaan muulla laitteella.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Palovaroittimet asunnossa. Pelastuslain 17 §:n 1 momentin mukaan asunto on varustettava riittävällä määrällä palovaroittimia ja muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia. Ehdotetussa 1 §:ssä tarkennettaisiin pelastuslain vaatimusta asuntojen palovaroittimien riittävästä määrästä perustuen asunnon pinta-alaan. Säännös vastaisi voimassa olevaa asetusta. Rakentamisen sääntelyssä asunnolla tarkoitetaan myös vapaa-ajan asuntoa.

Asunnon pinta-ala voidaan laskea usealla eri tavalla. Palovaroittimien vähimmäismäärän määrittämisessä asunnon pinta-alalla tarkoitetaan asumiskäyttöön tarkoitettuja tiloja. Asunnon pinta-ala lasketaan sitä rajoittavien seinien sisäpinnoista, jolloin pinta-alaan lasketaan asuinhuoneiden lisäksi muun muassa eteiset, käytävät, kodinhoitotilat, vaatehuoneet, kylpy-, askartelu- ja takahuoneet ja huoneistokohtainen sauna. Asunnon pinta-alaan ei lasketa mukaan esimerkiksi autotallia, kellaria, kalustamattomassa pohjakerroksessa olevaa saunatilaa, kylmää varastotilaa, parveketta, kuistia, vilpolaa, tuulikaappia eikä ullakon muita kuin asuintiloja. Käytännössä pinta-ala vastaisi esimerkiksi taloyhtiössä isännöitsijäntodistuksessa ilmoitettavaa asunnon pinta-alaa.

Asunnon jokaiseen kerrokseen tai tasolle olisi asennettava vähintään yksi palovaroitin. Jos kerroksen tai tason pinta-ala olisi suurempi kuin 60 m², olisi jokaista 60 m² kohden asennettava vähintään yksi palovaroitin. Käytännössä yksikerroksisessa 60 m²:n asunnossa vähimmäisvaatimuksena olisi yksi palovaroitin, yli 60 m²:n asunnossa tarvittaisiin useampi palovaroitin.

Palovaroittimien vähimmäismäärän osalta asunnon kerrokseen laskettaisiin myös avoyhteydellä olevat kellarikerrokset ja ullakot, koska kyse on yhdestä ja samasta palo-osastosta. Kerroksien lisäksi palovaroittimien lukumäärään vaikuttavia tasoja olisivat esimerkiksi erilaiset parvet.

Pykälän 2 momentin mukaan asunnossa voisi olla rakennuksen omistajan hankkimien palovaroittimien lisäksi myös asukkaan hankkimia palovaroittimia. Asukkaan hankkimat tai asukkaalle julkisena palveluna myönnetyt palovaroittimet voisivat olla myös erikoistoimisia. Esimerkiksi pientaloissa voi olla hälytysjärjestelmiä, joihin sisältyy myös palonilmaisu. Asukkaan ominaisuuksien mukaan palovaroittimeen voi olla tarve liittää lisälaitteita, joiden tarkoituksena on varmistaa, että asukas havaitsee palovaroittimen antaman varoituksen alkavasta tulipalosta. Kuulovammaisten palovaroittimeen liitettävät lisälaitteet ovat tyypillisesti erilaisia tärinä- ja vilkkuhälyttimeitä. Tällaisiin asukkaan hankkimiin lisälaitteisiin luettaisiin myös hyvinvointialueen kautta myönnetty apuvälineet, joihin esimerkiksi kuulovammaiset ovat oikeutettuja vammaispalvelulain (675/2023) nojalla. Rakennuksen omistajan olisi huomioitava, ettei näitä asukkaan hankkimia tai asukkaalle myönnettyjä palovaroittimia ja lisälaitteita poisteta, kun muutoin vaihdetaan tai uusitaan asunnon palovaroittimia.

2 §. Palovaroittimet majoitustilassa ja hoitolaitoksessa. Ehdotettu 2 § 1 momentti vastaisi voimassa olevaa asetusta. Pykälän 2 ja 3 momentti olisivat uusia tarkennuksia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palovaroittimien sijoittamisesta majoitustiloissa ja pelastuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa kohteissa eli hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa. Palovaroitin asennettaisiin jokaiseen majoitushuoneeseen, koska savukaasujen leviämistä majoitustiloissa ja hoitolaitoksissa majoitushuoneiden välillä rajoitetaan rakeenteellisin keinoin. Pelastuslain 18 §:n soveltamisalan takia hoitolaitoksen majoitushuoneella tarkoitetaan esimerkiksi sairaalan tai terveyskeskuksen vuodeosaston potilashuonetta, sosiaalihoitolain mukaisen asumisyksikön kuten yhteisöllisen asumisen asuinhuonetta tai asuntoa sekä ympärivuorokautisen käytön päiväkodin yöpymiseen tarkoitettu tilaa. Pelastuslain 18 § koskee myös poliisin säilytystiloja ja rangaistuslaitoksia.

Majoitushuoneiden lisäksi majoitushuoneita sisältävän palo-osaston muut yleiset tilat kuten käytävät, aulat ja yhteiset tilat tulee varustaa kerroksittain ja tasoittain palovaroittimilla perustuen näiden yleisten tilojen pinta-alaan. Yksittäisen palovaroittimen toiminnallinen pinta-ala on 60 m². Käytännössä majoitustilassa ja hoitolaitoksessa vähimmäisvaatimuksena olisi vähintään yksi palovaroitin majoitushuoneessa ja vähintään yksi yleisissä tiloissa.

Pelastuslain 17 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että erityisryhmien osalta varoitus tulee tarvittaessa antaa muutenkin kuin äänimerkillä. Pykälän 2 momentissa tarkennettaisiin, että hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa eli pelastuslain 18 §:n 1 momentin mukaisissa

kohteissa toiminnanharjoittajan tulisi arvioida, onko tiloissa tarve antaa palovaroittimien hälytys äänimerkin sijasta tai lisäksi muulla tavoin kuten esimerkiksi valoin tai tärinällä. Hoitolaitoksissa voi joissakin tapauksissa olla tarkoituksenmukaista, että palovaroittimen antama varoitusääni ohjataan tiloihin, joista vain henkilökunta sen kuulee ja voi ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin hoidettavien varoittamiseksi ja pelastamiseksi.

Rakennusten esteettömyydestä annetun valtioneuvoston asetuksen (241/2017, *esteettömyysasetus*) 13 §:n mukaan hotellirakennuksessa ja muussa vastaavassa majoitusrakennuksessa on vähintään viisi prosenttia majoitustiloista, kuitenkin vähintään yhden majoitustilan, sovellettava liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle sekä hänen avustajalleen. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että näissä esteettömyysasetuksessa säädetyissä uusissa hotellirakennuksissa tai muissa vastaavissa majoitusrakennuksissa esteettömiksi rakennetuissa majoitushuoneissa palovaroittimien hälytys on annettava myös muutoin kuin äänellä. Esteettömyysasetuksen vaatimukset koskevat luvanvaraista uudisrakentamista sekä rakennusten luvanvaraisia korjaus- ja muutostöitä.

3 §. Palovaroittimien sijoittaminen. Ehdotettu 3 § olisi uusi ja sillä tarkennettaisiin palovaroittimien sijoittamista huonetilassa. Sijoittamista koskeva tarkennus koskisi asuntojen palovaroittimien lisäksi majoitustiloja ja pelastuslain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kohteita.

Jotta palovaroittimien toiminnallinen vaatimus mahdollisimman aikaisesta tulipalon havaitsemisesta toteutuisi, on palovaroittimet sijoitettava sellaiseen paikkaan, johon savu pääsee leviämään esteettä. Pykälän 1 momentin mukaan yksittäisen palovaroittimen sijoittamispaikan valinnassa tulisi huomioida huoneen muodot sekä ilmanvaihdon tulo- ja poistoilmaventtiilien sijaintien vaikutus oletettuun savunleviämiseen. Koska huoneet voivat olla hyvin erilaisia, savun kulkeutumista tulisi arvioida aina tilakohtaisesti. Esimerkiksi alaslaskettujen kattojen ja parvien muodostamat alueet vaikuttavat savun leviämiseen ja siten palovaroittimen mahdollisuuksiin havaita alkava palo mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Savunleviämisen kannalta sopiva paikka on usein sama, josta palovaroittimen hälytysääni pääsee kantautumaan esteettä. Palovaroittimen asennuspaikan valinnassa olisi hyvä huomioida myös asumiseen liittyvät toiminnot. Erheellisten hälytysten ehkäisemiseksi palovaroitinta ei ole tarkoituksenmukaista sijoittaa esimerkiksi keittiötilaan tai aivan kylpyhuoneen tai saunan oven eteen.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin, että palovaroitin olisi asennettava huoneen kattoon aina, kun se vain tuotteen puolesta on mahdollista. Jos asennettava palovaroitin on tarkoitettu ainoastaan seinäasennukseen, olisi asentamisessa noudatettava tuotteen valmistajan laatumia ja tuotteen mukana tulevia asennusohjeita. Tuotteen mukana toimitettavista tiedoista säädetään paloturvallisuuslaitelain 37 §:ssä.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin, että palovaroitin olisi asennettava vähintään puolen metrin etäisyydelle lähimmästä seinästä tai muista seinämäisistä rakennusosista kuten esimerkiksi talotekniikan koteloinneista. Rakenteiden lisäksi savun leviämiseen tilassa vaikuttavat valaisimet, kalusteet sekä nurkat. Käytännössä vaatimus tarkoittaisi, että palovaroittimen ympärillä olisi oltava vähintään 50 cm tilaa joka suuntaan.

Jo olemassa olevien palovaroittimien sijoituspaikan sopivuus on hyvä arvioida. Joissain tapauksissa palovaroittimen paikkaa on syytä muuttaa. Sähköverkkoon kytketyn palovaroittimen paikan muuttaminen voi olla vaikeaa, joten tällöin on arvioitava, tarvitaanko asuntoon kenties lisää palovaroittimia.

4 §. Palovaroittimen korvaavan muun paloilmalaitteen toiminta. Ehdotettu 4 § vastaisi voimassa olevaa asetusta.

Pykälässä säädettäisiin, että paloilmalaitteiden ja muiden palovaroittimien sijasta käytettävien paloilmaisulaitteiden savuilmalaitteiden määrän, sijoittamisen, savuherkkyyden ja hälytysäänen voimakkuuden tulisi vastata vähintään palovaroittimilta edellytetyjä teknisiä vaatimuksia. Savuherkkyyden osalta vaatimus käytännössä tarkoittaisi, että pelastuslain 17 §:n mukaisissa kohteissa eli asunnoissa, majoitustiloissa sekä hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa olisi aina oltava savua havaitsevat ilmaisimet eli lämpöilmaisimet ei korvaisi palovaroitinta. Asiaan olisi kiinnitettävä huomiota erityisesti silloin, kun paloilmalaitteissa käytetään ohjelmoitavia ilmaisimia tai monikriteeri-ilmaisimia. Majoitustiloissa ja hoitolaitoksissa vaatimus koskisi majoitushuoneen lisäksi majoitushuoneita sisältävän palo-osaston yleisiä tiloja kuten käytäviä ja auloja. Hälytysäänen kuuluvuuden varmistamiseksi hälytystä olisi tarvittaessa täydennettävä esimerkiksi kantäänihälyttimillä.

Paloilmoittimen korvaavalla muulla laitteella tarkoitetaan erityisesti rakentamisen sääntelyssä majoitustiloihin ja hoitolaitoksiin säädettyjä paloilmoittimia. Muilla palonilmaisulaitteilla tarkoitetaan myös erilaisia hälytysjärjestelmiä, joissa palonilmaisuus on mukana yhtenä ominaisuutena kuten murtohälytysjärjestelmiä. Paloilmoittimen asentamisesta ja tarkastusvelvoitteesta säädetään paloturvallisuuslaitelaissa, paloilmoittimien kunnossapidosta on myös säädetty tarkemmin sisäministeriön asetuksessa paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista (976/2024).

5 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan yhtäikaa pelastuslain 17 §:ssä säädetyn rakennuksen omistajan palovaroittimien hankintaa ja kunnossapitoa koskevien velvoitteiden kanssa. Pelastuslain palovaroittimia koskevien muutosten toimeenpanossa eli palovaroittimien kartoittamisessa ja asentamisessa olisi hyvä huomioida jo asetuksen vaatimus sijoittaa palovaroittimet kattoon. Pelastuslain palovaroittimia koskevien muutoksien toteuttamisesta ovat useat eri toimijat laatineet ohjeita.

Asetuksella kumottaisiin nykyinen sisäasianministeriön asetus palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta (239/2009).